

Ivo Van Hove, Amsterdam, 3 oktober 2016. © Patrick Post

De Olympische Spelen van het theater

Biografie - Als een goed huwelijk: zo omschrijft Ivo Van Hove zijn band met theater. Hoe nauw leven en werk vervlochten zijn, komt aan bod in een uitgebreid portret. **GEERT VAN DER SPEETEN**

‘Tips and tricks’ zou Ivo Van Hove meegeven aan de aanstormende generatie operazangers in de Elisabethwedstrijd. Maar wat hij in zijn filmpje op Canvas deelde, was vooral een levensles: ‘Put uit jezelf. Maar put ook uit de wereld, en sluit je niet op.’

In een notendop is dat ook waar het theater van Ivo Van Hove (60) voor staat. De regisseur die de voorbije jaren aan een internationale succescarrière timmerde, wordt volgens zijn biograaf Emile Schra niet zozeer door ambitie gedreven. Wel door een persoonlijke behoefte om iets te creëren. Enscoveringen zijn telkens weer ‘gemaskerde autobiografieën’, waarin eigen trauma’s en pijnen de revue passeren. Daarnaast wil Van Hove ook zeer graag een seismograaf zijn. Theater mogen we niet verwarren met een feest van de herkenning, zo vindt hij. Het kan een helende factor zijn, ‘maar dan moet het zich wel verhouden tot de grote bewegingen in de samenleving.’

In brede trekken schetst Schra in dit portretboek de stroomversnellingen in Van Hoves carrière en de verschuivingen in artistieke visie die ermee gepaard gingen. Hij laat anderen hem typeren als een ‘control freak’, een ‘buitengewoon competente orkestrator’, iemand die altijd al over theater dacht ‘in termen van een gesamtkunstwerk’. Daarnaast laat hij ook zien hoe sterk Van Hoves artistieke visie geworteld is in zijn leerjaren. Hoe hij als kleine ‘no-

body aan de zijlijn’ zelfvertrouwen putte uit de theaterklassen in het Klein Seminarie in Hoogstraten en er ontdekte dat theater staat voor ‘de warmte van het samen delen van een geheim’. Hoe de rechtenstudies hem vormden tot een scherp tekstinterpretator en een goede debater in de repetitiezaal. Hoe zijn eerste voorstellingen al meteen een radicale breuk betekenden met het gebetonneerde Vlaamse theaterlandschap. Waar KNS-directrice Iyonne Lex zich over de nieuwe generatie laatdunkend liet ontvallen: ‘Avantgarde? Een prei en een selderij in hun gat, en dat is het.’

Van Avignon tot Broadway

Scherp zoomt dit boek ook in op de schijnbare contradicties die Van Hove in de stilering van zijn stukken demonstreert. Aan de ene kant is er de vormelijkheid en afstandelijkheid, de koule maatpakkenesthetiek en de ‘schoongeveegde’ open toneelruimtes van zijn partner en vaste scenograaf Jan Versweyveld. Aan de andere bleef ook de invloed van de Vlaamse performancecultuur uit de jaren 80 doorwerken: de openheid naar beeldende kunst, muziek, video en hedendaagse technologie. Een playlist ontbreekt in dit boek, maar in zowat elke voorstelling van Ivo Van Hove dienen muzikale fragmenten als motor. Ze zorgen voor tempo, tegenkleuren en emoties en maken van zijn theater in essentie muziektheater.

Ruim de helft van deze biografie gaat over de bloeitijd bij Toneelgroep Amsterdam en de internationale verbreding. Het lijkt wel een creatieve dijkbreuk: sinds *Romeinse tragedies* in 2007 leverde Van Hove maar liefst vijftig voorstellingen af. Hij verfijnde zijn stijl en groeide uit tot een merksnaam van Avignon tot Broadway: een theaterkok die in recordtijd een *signature dish* kon klaarstomen. En die zijn acteursensemble meevoert op een hoge golf, waar het zich in ‘de Olympische Spelen van het theater’ kan wanen.

Het spannende verhaal van de Amerikaanse veroveringstocht is goed getypeerd. Hoe Van Hove eerst het verwijt krijgt de *eurotrash* van conceptueel regietheater te introduceren, maar geleidelijk aan respect wint met een vloot aan krachtige, beeldende producties die met weinig middelen klassiekers een nieuwe adem weten te geven.

Je krijgt de indruk dat Ivo Van Hove het laatste woord behoudt

Wat is de succesformule, hoe moeten we Van Hoves speelstijl typeren en hoe evolueerde die tot een zelfverzekerder, losser en ook milder palet? Schra zoekt op veel vragen een antwoord. Waar hij de interne keuken in-duikt, dreigt het verhaal te worden. Verder laat de auteur bijna veertig stemmen aan bod, maar krijg je de indruk dat Ivo Van Hove het laatste woord behoudt. En daarbij ook met strakke hand regisseert hoe we deze indrukwekkende theaterloopbaan moeten lezen en interpreteren.

—

★★★★☆

Emile Schra

Ivo Van Hove.
Theater van de
Lage Landen tot
Broadway.
Polis, 256 blz.,
22,50 €.

Andere publicaties over Ivo van Hove:

David Willinger, ‘Ivo van Hove onstage’ (Routledge).
Susan Bennett, ‘Ivo van Hove: From Shakespeare to David Bowie’ (Bloomsbury, juli)
Karin Veraart, Ivo van Hove, een theaterbiografie (Querido, oktober).

